

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

PETER MAYLE

*Douăzeci
și cinci de ani
în Provence*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MAYLE, PETER

R Douăzeci și cinci de ani în Provence / Peter Mayle. -
București : RAO Distribuție, 2020
ISBN 978-606-006-450-3

821.111

RAO Distribuție
Str. Bărgăului nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

PETER MAYLE
My Twenty-Five Years in Provence
Copyright © 2018 by Escargot Copyrights Ltd.
Toate drepturile rezervate

Douăzeci și cinci de ani în Provence
Traducere din limba engleză
Maria Adam
prin LINGUA CONNEXION

© RAO Distribuție, 2020
pentru versiunea în limba română

2020

ISBN 978-606-006-450-3

Cuprins

<i>Unu</i>	
Primele zile	9
<i>Doi</i>	
Casă, dulce casă	18
<i>Trei</i>	
Apropierea	28
<i>Patru</i>	
A doua impresie	35
<i>Cinci</i>	
Politețea franceză	46
<i>Șase</i>	
Învățând franceza, puțin câte puțin	51
<i>Șapte</i>	
Cina la Palatul Élysée	58

Nostalgia nu este întotdeauna
ce a fost cândva 63

Nouă
Vremea e aici.
Aș vrea să fii frumoasă 70

Zece
O gustare într-o noapte
de vară 78

Unsprezece
Pauza de prânz 84

Doisprezece
Citiți totul despre asta 95

Treisprezece
Un loc bun să fii bolnav 103

Paisprezece
Pulsul satului 111

Cincisprezece
Instantanee 118

Șaisprezece
Prognoza meteo: mai urmează 132

Șaptesprezece
Noroc chior 140

Optsprezece
Invazia de vară,
exodul de toamnă 147

Nouăsprezece
Hollywood vine în Provence 155

Douăzeci
Semnele verii 162

Douăzeci și unu
Un cadou de la Napoleon 167

Postfață
Atunci și acum 174

Unu

Primele zile

A început cu o bine-venită pauză de la vremea capricioasă. Eu și soția mea, Jennie, fugiserăm de asprimea verii englezești ca să petrecem două săptămâni idilice pe Coasta de Azur, care, potrivit zvonurilor, se bucură de trei sute de zile însorite pe an. Dar nu și în acel an. A plouat, des și mult. Umbrelele de plajă atârnuau îmbibate de apă. *Iubitorii de plajă*, acei tineri bronzăți care cutreieră plajele, stăteau înghesuiți în cabanele lor cu șorturile ude. Cafenelele de pe Promenade des Anglais erau pline de părinți oropsiți și copii mofturoși cărora li se promisese o zi de zbenguială în mare. În *International Herald Tribune* erau știri despre valul de căldură din Anglia. În timp ce ne pregăteam să plecăm din Nisa, speram să țină căldura până ajungeam acasă.

O astfel de situație necesită un fel de consolare. Ne gândeam să trecem granița în Italia, să urcăm pe un feribot spre Corsica sau să conducem mai

mult spre Barcelona și să ajungem la timp pentru cină. Însă, în cele din urmă, am decis să explorăm Franța. În loc să o luăm pe *autoroute*, să rămânem pe drumurile secundare. Chiar și pe ploaie, ne gândeam noi, ar fi mai drăguț și mai interesant decât să ne alăturăm alaiului de camioane și dube de pe autostrada principală spre nord. În plus, experiența noastră în Franța era limitată la Paris și coastă. Restul era teritoriu virgin.

Pe vremea aceea, cu mult înainte de GPS, foloseam hărți. Unul dintre cele mai familiare nume pe care le-am găsit a fost Aix-en-Provence. În Aix poate aveau restaurante. Poate avea să fie și soare. Am pornit la drum.

Cred că Route Nationale 7 este echivalentul francez pentru Route 66, acolo unde un cântec vechi ne învăța că trebuia să mergem pentru o experiență de neuitat. Experiențele de neuitat de pe RN 7 erau la apogeu în fiecare an în iulie și august, când mai tot Parisul o lua pe ceea ce atunci era drumul principal spre sud. Și acesta avea un cântec celebru, interpretat de Charles Trenet, cu versuri pline de *le soleil, le ciel bleu, les vacances* și promisiunea unor zile minunate.

Realitatea nu prea a fost pe potriva cântecului. RN 7 este o șosea veșnic aglomerată, iar, în acea zi, plină cu multe dintre miile de camioane ce traversează Franța, deseori conduse de bărbați masivi care privesc de sus la mașinile de pe

drum cu un aer ușor amenințător. „Depășește-mă pe riscul tău“, păreau să gândească. „Și dacă îți la viața ta, nu schimba banda prea brusc.“

Treptat, ploaia a început să se potolească și, până am ajuns la Aix, cerul cenușiu arăta fragmente optimiste de albastru; ca să sărbătorim, am decis să mergem la cea mai veche braserie din oraș, Les Deux Garçons. Deschisă în 1792, aceasta e mai mult un monument istoric decât un bar oarecare. Printre clienții din trecut s-au numărat Cézanne, Picasso și Pagnol, Piaf și Camus. Terasa dă spre Cours Mirabeau, cea mai frumoasă stradă din Aix, străjuită de platani și presărată cu fântâni, locul perfect să privești trecătorii. A existat un moment în care atmosfera obișnuită de ospitalitate a fost tulburată de împușcături într-o toaletă. Un zvon urât că vinovatul a fost un ospătar care nu primise bacșiș s-a dovedit a fi fals, iar viața s-a întors la normal.

Savurând un pahar de *rosé*, am mai aruncat o privire pe hartă, unde am găsit o serie de sate împărțiate pe partea nordică a munților Luberon. Părea promițător și era mai mult sau mai puțin pe drumul nostru de întoarcere spre Anglia. După un prânz provensal adevărat, cu iepure în sos de muștar și o tartă cu mere foarte bună, servit de un ospătar care ar fi putut fi de la o agenție de casting – șorț alb, burtă generoasă și o mustață

stufosă memorabilă –, ne-am simțit pregătiți pentru orice munte ne-ar fi ieșit în cale.

Cu cât ne îndepărtam de Aix, cu atât vedeam mai bine cerul albastru alungând norii. Încă nu era soare, dar se transforma într-o după-amiază plăcută, înfrumusețată și mai mult de schimba-rea peisajului odată ce am ajuns suficient de de-parte de Aix. Era frumos, vast, deseori aproape pustiu. Câmpuri cu vii și floarea-soarelui depă-șeau cu mult clădirile, iar cele pe care le vedeam totuși erau fermecătoare – piatră uzată de vreme, țigle decolorate pe acoperișuri, de obicei um-brite de platani venerabili, sau o alee de chipa-roși. Mai târziu am descoperit că acesta era peisajul tipic provensal. Ne-a plăcut atunci și ne place și acum.

Din când în când, câmpurile goale făceau loc unui sat, cu turla bisericii înălțându-se peste un amestec de case din piatră. La multe dintre ele, la ferestrele de la etaj atârnavă la uscat rufele spă-late în acea zi, lucru pe care l-am luat drept un semn că localnicii, care erau invariabil experți în prognoze meteo, anticipau apariția soarelui. Și, cum era de așteptat, când intram în ceea ce harta descria Parcul Natural Regional din Luberon, a ieșit, strălucitor și optimist, făcând totul să arate curat și clar, ca și cum peisajul fusese schițat pe fundalul cerului. Acele zile cenușii și ploioase din Nisa păreau să fi fost pe altă planetă.

Deja începeam să zărim frânturi îndepăr-tate din Luberon. Era un lanț lung și jos și mun-ții săi nu păreau prea abrupti sau amenințători. Luberon avea și o șosea care părea să înainteze dinspre sud, unde ne aflam noi, spre nord. Am intrat pe acest drum din dreptul satului Lourmarin și am luat-o spre nord, pe ceea ce s-a dovedit a fi singura porțiune dreaptă de asfalt din următorii kilometri. Apoi au venit serpenti-nele. A fost prima dată când mi s-a făcut rău în-tr-o mașină. Pentru ca lucrurile să fie și mai rele, drumul era îngust, deseori cu un perete abrupt de piatră pe o parte și o prăpastie adâncă pe cea-laltă parte. Și mai veneau și mașini din sens opus. Motocicletele erau destul de ușor de ocolit, deși foloseau șoseaua drept pistă de curse. Mași-nile abia reușeau să treacă dacă ne înghesuim la peretele de piatră. Remorcile și rulotele erau o provocare, mai ales în acele curbe. Ne înghesu-iam până aproape răzuim peretele. Ne sugeam burta și ne țineam respirația. Înțeleaptă, Jennie a închis ochii.

Ușurarea a venit, în sfârșit, odată cu lărgirea și netezirea drumului și un indicator ce arăta către un bastion al civilizației, satul Bonnieux. S-a do-vedit a fi un sat de revistă, cocoțat pe un deal, de unde priveliștea se întindea peste vale la peste cincisprezece kilometri. Folosind harta, am cău-tat următoarea oprire și ceva marcat pe hartă cu

litere îngroșate ne-a atras atenția: *Village des Bories*. Ce erau Bories, ne-am întreat noi? Membrii unui trib mic, dar privilegiat, care avea voie să aibă propriul sat? Sau poate era un refugiu pentru animalele rare din munți? Sau, în acele timpuri emancipate, chiar o colonie de nudiști? Am decis să aruncăm o privire.

Când am ajuns, în sfârșit, în sat, n-am zărit niciun nudist, ci un ansamblu extraordinar de clădiri mici, făcute, fără avantajul cimentului, din lespezi groase de cincisprezece centimetri de calcar local. Acestea erau *bories*, douăzeci și opt în total, semănând puțin cu niște stupi gigantici, construite în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Erau adăposturi pentru oi, cuptoare, un loc unde se creșteau viermi de mătase, hambare și grânare – tot confortul modern din acea epocă și toate foarte bine îngrijite.

Așa cum se întâmplă deseori după o incursiune în istorie, am ieșit de acolo simțind nevoia de o gustare. Și, din fericire, aceasta era disponibilă ceva mai sus pe drum, în satul Gordes. Astăzi, este un model de sofisticare rurală, cu hoteluri și restaurante bune, buticuri și, în timpul verii, un val constant de turiști. Pe atunci, era somnoros, aproape pustiu și uluitor de frumos, ca un platou de filmare sculptat în piatră.

Gordes datează din 1031 și, în timp ce ne plimbam prin piața centrală, ne imaginam cu

ușurință că nu se schimbaseră multe de atunci. Secolele de vreme însorită își lăseseră amprenta pe aspectul clădirilor, dându-le culoarea deschisă a mierii. Secolele de mistral, vântul care, din când în când, suflă peste Provence, neteziseră suprafețele de piatră. Și, adăugându-se la plăcerile după-amiezii târzii, într-o parte a pieței era o cafenea.

Stăteam pe terasă, admirând priveliștile din depărtare, și probabil că acesta a fost momentul în care fiorii schimbării ne-au cuprins pe amândoi. Eram de acord că ar fi un loc minunat în care să trăiești. Ne făcuserăm amândoi datoria, muncind la Londra și New York ani mulți și lungi, și eram pregătiți pentru o viață mai simplă și mai însorită.

Soarele începuse să apună și trebuia să ne gândim unde ne vom petrece noaptea. Ospătarul de la cafenea și-a supt dinții și a clătinat din cap. Nu era nimic în Gordes de recomandat, însă, dacă voiam să mergem la Cavaillon, cel mai apropiat oraș, fără îndoială am fi găsit numeroase cazări potrivite.

Cavaillon este capitala pepenilor din Franța; ba chiar din lume, dacă e să te iei după entuziaștii locali. Nu e un oraș uimitor de frumos, mai degrabă muncitoresc decât pitoresc, însă, după Gordes, părea mare și agitat. Aici, cu siguranță,

aveam să găsim o masă bună și un pat pentru
la noapte. ru oameni și cărți

Cu hotelul a fost ușor. L-am găsit de cum am intrat în oraș: bine plasat pe strada principală, puțin dărăpănat, dar având un oarecare farmec ofilit. Femeia de la recepție, ea însăși cu un anume farmec ofilit, ne-a primit cu un zâmbet.

– Am dori o cameră pentru noaptea aceasta, vă rugăm.

Femeia a ridicat din sprâncene.

– Pentru *noapte*?

Ne-a condus într-o cameră mică pe coridorul principal al hotelului, ne-a rugat să plătim în avans și ne-a recomandat un restaurant la două minute distanță.

Chez Georges era genul nostru de restaurant – cu meniu scurt, fețe de masă din hârtie și cu un iz ațâțător de mâncare de fiecare dată când se deschidea ușa de la bucătărie. Bineînțeles că am servit, pentru început, pepene Cavaillon. Era exact cum trebuia să fie un pepene, aromat și suculent. Vinul pe care îl comandaserăm a fost servit într-o carafă din lut de un domn mai în vârstă, care ar fi putut fi însuși Georges. Ne-a sugerat ca după pepene să servim specialitatea casei, *steak frites*. Friptura a fost excelentă, iar cartofii prăjiți ar fi putut face un expert să plângă de plăcere. Erau prăjiți perfect, fără niciun strop de ulei sau grăsime pe ei, ușori și satisfăcător de crocanți.

Dacă asta era bucătăria provensală, abia așteptam masa următoare.

Dar fusese o zi lungă și ne chema patul. Întorși la hotel, am trecut pe lângă niște bărbați care se furiau pe coridor și abia am închis ușa camerei când s-au auzit sunetele altei activități – un chicotit de față, un hohot de răs masculin, o ușă închisă cu putere. Părea că oaspeții ceilalți, în mod clar o gașcă plină de viață, dădeau o petrecere.

Petrecerea a continuat aproape toată noaptea. Ușile se trânteau, pașii bubuiiau încolo și încoace pe coridor, iar somnul a venit greu. Ceva mai târziu ni s-a spus că petrecuserăm noaptea în bordelul orașului.